

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

2021.11.11

داکتر عبدالحنان روستائی

معنی اسم مرکب «نظر بند» در قاموس کبیر افغانستان

نظر بند: از کلمات نظر به مفهوم دیدن یا چشم انداختن و بند در معنی مانع شدن، ترکیب یافته و در دو حالت بکار رود:

- یکی اینکه کسی یا کسانی زیر مراقبت قرار داشته و محصور باشند تا نتوانند کاری را انجام دهند. و این شیوه ایست که قدرتمندان بر مخالفان خویش وارد می آورند. مثلاً در زمان حکومتهای مستبد یا زندانی می کردند و یا آنها را در خانه "نظر بند" نگه می داشتند. یعنی اینکه شخص محصور اجازه فعالیت نداشت و حکومت هر نوع تحرک او را زیر نظر می گرفت و یا در یک کلمه او "نظر بند" بود. مثال دیگر: وقتی امیر دوست محمد خان تسلیم مکناتن شد، انگلیسها او را "نظر بند" به هندوستان فرستادند. یعنی اینکه امیر مذکور در طول راه اجازه نداشت با کسی تماس داشته باشد و یا دست به فعلیتی بزند. اگر کسی تنها در خانه "نظر بند" باشد، به آن حصر خانگی نیز اطلاق می گردد.
- دوم اینکه **نظر** به مفهوم چشم انداختن بر کسی یا شیئی از روی حسادت و بدبینی است که آنرا "چشم بد" نیز گویند. مثلاً اگر جوانی خوش لباس از محلی گذر کند، مردم به او گویند: "خدا از نظر نگه ات کند" و یا گویند: نظر نشی جوان!". در این سیاق "نظر بند" به حالتی اطلاق می گردد که مانع نظر شود. مثلاً در مورد اسپند گویند: "اسپند، بلا بند، بحق شاه نقشبند ... که منظور از "بلا بند" در واقع همان "نظر بند" است. در بین مردم کابل رواج است که اگر کسی یا چیزی ناگهان با خطری مواجه شود و زیان شدید ببیند، میگویند که آن شخص و یا آن شی نظر شده. برای جلوگیری از نظر بد یا چشم بد، گاهی در لباس کودکان و یا بعضی اشیای دیگر، صدف، مهره، مروارید و یا پارچه ای از یک فلز، مثلاً نقره را می آویختند که آنرا به نام طلسم و یا بلاگردان که منظور همان "نظر بند" باشد، نیز یاد می کردند. این اصطلاح در مناطق وسیعی از نواحی شمال هند نیز رائج است، چنانکه مطلع یک آهنگ محمد رفیع، هنرمند هندی چنین است: "تیری پیاری پیاری صورت کو، کسی کی نظر نا لگی، چشم بد دور!" یعنی اینکه: "به چهره دوست داشتنی ات نظر کسی نخورد و از چشم بد دور باشد." بلاگردان یا "نظر بند" را در زبان آلمانی Amulett گویند.

قاموس کبیر افغانستان

مجمع اللغات					
اسم یا کلمه	تلفظ	ریشه لغت	توجیه کلمه	معنی	معلومات مکملتر
نظر بند	/na.zar.band/	ترکیب دری و عربی	اسم مرکب - صفت	نظر بند: از کلمات نظر به مفهوم دیدن یا چشم انداختن و بند در معنی مانع شدن، ترکیب یافته و در دو حالت بکار رود: الف- یکی اینکه کسی یا کسانی زیر مراقبت قرار داشته و محصور باشند تا نتوانند کاری را انجام دهند. و این شیوه ایست که قدرتمندان بر مخالفان خویش وارد می آورند. مثلاً در حکومتها کسانی را یا زندانی می کردند و یا آنها را در خانه "نظر بند" نگه می داشتند. یعنی اینکه شخص محصور اجازه فعالیت نداشت و حکومت هر نوع تحرک او را زیر نظر می گرفت و یا در یک کلمه او "نظر بند" بود. مثال دیگر: وقتی امیر دوست محمد خان تسلیم مکناتن شد، انگلیسها او را "نظر بند" به هندوستان فرستادند. یعنی اینکه امیر مذکور در طول راه اجازه نداشت با کسی تماس داشته باشد و یا دست به فعلیتی بزند. اگر کسی تنها در خانه "نظر بند" باشد، به آن حصر خانگی نیز اطلاق می گردد. ب- اینکه نظر به مفهوم چشم انداختن بر کسی یا شیئی از روی حسادت و بدبینی است که آنرا "چشم بد" نیز گویند. مثلاً اگر جوانی خوش لباس از محلی گذر کند، مردم به او گویند: "خدا از نظر نگه ات کند" و یا گویند: نظر نشی جوان!". در این سیاق "نظر بند" به حالتی اطلاق می گردد که مانع نظر شود. مثلاً در مورد اسپند گویند: "اسپند، بلا بند، بحق شاه نقشبند ... که منظور از "بلا بند" در واقع همان "نظر بند" است. در بین مردم کابل رواج است که اگر کسی یا چیزی ناگهان با خطری مواجه شود و زیان شدید ببیند، میگویند که آن شخص و یا آن شی نظر شده. برای جلوگیری از نظر بد یا چشم بد، گاهی در لباس کودکان و یا بعضی اشیای دیگر، صدف، مهره، مروارید و یا پارچه ای از یک فلز، مثلاً نقره را می آویختند که آنرا به نام طلسم و یا بلاگردان که منظور همان "نظر بند" باشد، نیز یاد می کردند. این اصطلاح در مناطق وسیعی از نواحی شمال هند نیز رائج است، چنانکه مطلع یک آهنگ محمد رفیع، هنرمند هندی چنین است: "تیری پیاری پیاری صورت کو، کسی کی نظر نا لگی، چشم بد دور!" یعنی اینکه: "به چهره دوست داشتنی ات نظر کسی نخورد و از چشم بد دور باشد	Hause arrest, amulet

د پانو شمیره: له 1 تر 1

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پاڼوالې د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ